
TALEPUNKT

Til: Udviklingsministeren J.nr.: 10.4.A.1.
Fra: Udviklingspolitik Dato: 10. januar 2008
Emne: Udenrigsudvalget, samrådsspørgsmål A af 5. december 2007 om regeringens planer på det udviklingspolitiske område

URU alm. del., Spørgsmål A:

Vil ministeren redegøre mere detaljeret for de planer på det udviklingspolitiske område, som er overordnet skitseret i regeringsgrundlaget "Mulighedernes samfund" fra november 2007?

Det glæder mig at få mulighed for – her på vores første samråd i Udenrigsvalget – at gå mere i detaljen med regeringens planer for udviklingspolitikken. Jeg ser frem til et godt og konstruktivt samarbejde. Vi har allerede taget en første runde om de udviklingspolitiske planer inde i salen, men udvalgsformatet giver os mulighed for en tættere dialog.

Regeringens planer for udviklingspolitikken er både ambitiøse og fremadrettede. Og vi har et solidt grundlag at bygge videre på i dansk bistand, som igen i 2007 fik international topkarakter af DAC.

Regeringsgrundlaget lægger op til **fortsættelse og intensivering** af det udviklingspolitiske arbejde, som regeringen har taget fat på de seneste seks år.

Men der er samtidig lagt op til **fornyelse**. For som alle andre politikområder, må også udviklingspolitikken løbende justeres. Den skal modsvare den omskiftelige virkelighed, den skal fungere i.

Den politiske debat har – for mig at se – desværre haft tendens til at fokusere ensidigt på stigningen i bistanden, og mindre på det, der er nok så vigtigt, nemlig indholdet i bistanden. Spørgsmålet om bistandens størrelse er selvsagt vigtigt – men det må ikke forhindre, at vi som politikere aktivt forholder os til bistandens **værdigrundlag** og bistandens **effektivitet**. For det er overvejelserne over, hvad vi vil med udviklingsbistanden og hvordan, der sikrer os en bistand, der gør en forskel.

Den seneste debat foranlediget af Martin Paldam understreger netop, at det er helt afgørende at vi drøfter, hvorfor vi giver bistand, hvordan og under hvilke betingelser. Der er mange dilemmaer i bistanden, og det er vanskeligt og risikabelt at yde bistand. Og der er ingen garantier for at det altid virker. Vejen frem er at bevare fokus på, hvor vi opnår det størst mulige udbytte af hver enkelt dansk bistandskrone. Bistanden virker, men formen er helt afgørende.

[Lad mig gentage, hvad jeg også har sagt i salen.] Vi kommer ikke langt med drøftelsen om bistandsniveauet i dag. Men jeg anser det for meget positivt, at det eksplicit fremgår af regeringsgrundlaget, at udmøntningen af en stigning vil skulle ske i forbindelse med de årlige finanslovsforhandlinger. Med andre ord får vi rig lejlighed til at drøfte spørgsmålet når finanslovsprocessen tager fart.

Lad mig gennemløbe de konkrete initiativer i regeringsgrundlaget på udviklingspolitikens område og fortælle, hvor langt vi er med at udmønte dem.

Først om Afrika-kommissionen, der skal ses i sammenhæng med den særlige plads, som Afrika har i dansk bistand. Det er regeringens målsætning, at op til to-tredjedele af dansk bilateral bistand på sigt skal gå til Afrika.

- **Afrika-kommissionen**

[Formålet med Afrika-Kommissionen er at øge effekten af bistanden til Afrika, hvilket efterfølgende skal afspejles i Danmarks stigende bistand til Afrika. Arbejdet vil give Danmark en aktiv international profil på Afrika-dagsordenen. Der vil være særligt fokus på unge, beskæftigelse og kvinder.]

Regeringen vil nedsætte en Afrika-kommission, der skal udarbejde anbefalinger til, hvordan bistanden mest effektivt kan bidrage til at bekæmpe fattigdommen, øge den økonomiske vækst i Afrika og fremme opnåelsen af FN's 2015 mål.

Kommissionen vil være internationalt orienteret og anbefalingerne internationalt rettet, men vil selvfølgelig også få indflydelse på dansk bistand til Afrika. For vi bør selv gøre, som vi anbefaler internationalt.

Afrika-strategien vil blive brugt som afsæt for Kommissionens arbejde. Unge og beskæftigelse forventes at blive det centrale tema. Herudover vil der også være fokus på kvinder og klimaforandringer.

Vi er pt. undervejs med kommissoriet til kommissionen, der forventes at være færdigt i slutningen af måneden. Jeg håber, at det første møde i Kommissionen vil kunne finde sted i løbet af foråret. Udenrigsudvalget vil, sammen med den danske ressourcebase, blive inddraget løbende i processen.

-- -- --

To tematiske emner vil stå særligt centralt i de kommende års udviklingspolitik: Klima og miljø, samt ligestilling og kvinders vilkår.

- Klima og miljø

[Regeringen skriver i regeringsgrundlaget, at den generelt vil styrke klima- og energiaspekterne i den danske udviklingsbistand og opbygge en klimapulje (100 mio. kr. i 2008 voksende til 500 mio. kr. i 2012) inden for en øget bistandsramme. Rammerne for udmøntning af klimapuljen vil skulle fastsættes af Regeringens Klimakonferenceudvalg på grundlag af et fælles oplæg fra Udenrigsministeriet og Klima- og Energiministeriet.]

Klimaforandringer stiller udviklingslandene over for store udfordringer. Uden en særlig indsats på det felt risikerer andre udviklingstiltag at blive undermineret. Derfor vil regeringen styrke Danmarks allerede betydelige klimarelaterede indsats under udviklingsbistanden. Det vil ske på to måder:

For det første i form af en generel styrkelse af klima- og energiaspekterne i bistanden. Vores indsats i alle relevante sektorer og programmer skal tilpasses de klimaforandringer, der er uundgåelige. Og vi skal sikre, at de investeringer, vi hjælper udviklingslandene med, er klimavenlige – f.eks. skal der i stigende grad anvendes bæredygtige energikilder.

For det andet vil det ske gennem en særlig klimapulje under bistanden.

Klimapuljen vil finansiere bidrag til nye aktiviteter, der vil supplere de øvrige klimarelaterede indsatser. Klimapuljens indsatser vil i høj grad blive administreret som en integreret del af udviklingsbistanden. Det er for mig at se, det eneste der giver mening. For klimaudfordringen er en udviklingsmæssig udfordring. Indsatserne vil bistå ikke mindst de fattigste udviklingslande med at begrænse og tilpasse sig klimaforandringerne til støtte for fattigdomsbekæmpelsen og 2015 Målene. Der er ikke tale om, at det er penge, vi tager fra ulandsbistanden, som nogle har hævdet. Det er – slet og ret – bistand.

- **Ligestilling og kvinders muligheder**

[Formål: En redegørelse for begrundelse og indhold i regeringens MDG-3 kampagne, herunder fordoblingen af bistanden til fremme af kvinders rettigheder og muligheder fra 2008 – 10 i forlængelse de seneste års prioritering af temaet kvinder og ligestilling.]

Jeg har allerede berørt regeringens initiativ for ligestilling og kvinder under forespørgselsdebatten i salen. Kort opsummeret er formålet med regeringens særlige indsats for FN's 2015 Mål 3 om ligestilling at øge både international fokus på og international bistand til målet. Danmark går forrest ved at fordoble støtten til kvinder og ligestilling fra 2008 til 2010.

Regeringens mål 3-initiativ spiller samme med den britiske premierminister Gordon Browns forslag om et FN-topmøde i 2008 om 2015 Målene.

Som et første skridt i kampagnen etableres et netværk af prominente og indflydelsesrige personer. Håbet er, at netværket kan blive et samlet talerør for mål 3-dagsordenen i løbet af 2008. Regeringen vil derudover afholde en international konference i København om kvinders økonomiske vilkår, og tage initiativ til at udbygge eksisterende indsatser for ligestilling og kvinder i dansk bistand, så kampagnen også kan blive forankret på landeniveau.

Regeringsgrundlaget fremhæver også en række andre tematiske og geografiske indsatser i udviklingspolitikken – stabilitet og sikkerhed, nærområder, demokrati og retssamfund. De er hver på deres måde udtryk for, at globaliseringen har bragt fattigdomsproblemerne tættere på Danmark og gjort skellet mellem forskellige politikområder mindre. Udviklingspolitikken må

spille sammen med områder som menneskerettigheder, sikkerhed, flygtninge og migration.

- **Stabilitet og sikkerhed: skrøbelige stater, Afghanistan, Irak, samtænkning**

Skrøbelige stater er årsag til menneskerettighedskrænkelser, konflikt og massiv fattigdom. Der er behov for en styrket, sammenhængende og koordineret international indsats.

Regeringen vil i 2008 udarbejde vejledende principper for en styrket, mere sammenhængende dansk udviklingsindsats i skrøbelige stater. Det er klart, at en dansk indsats nøje må prioriteres. Og ses i sammenhæng med andre internationale bidrag. Ikke mindst fra FN, der ofte har en særlig rolle at udøve i skrøbelige stater. I vores bilaterale indsatser skal vi fokusere på et begrænset antal lande og tiltag, hvor vi gennem samspil med andre danske instrumenter – diplomatiske, militære, og humanitære – kan opnå tyngde og gennemslagskraft i indsatsen.

- **Afghanistan**

[Regeringsgrundlag: Regeringen vil inden udgangen af 2007 fremlægge en samlet plan for det danske engagement i det sydlige Afghanistan, som vil indeholde pejlemærker for den militære indsats inden for den NATO ledede operation, for den danske udviklingsindsats og for samtækningsaktiviteter. Endvidere vil regeringen i løbet af 2008 fremlægge en samlet Afghanistan Strategi 2008-2012, der i forlængelse af Afghanistan Strategi 2005-2009 fastlægger hovedlinjerne og rammerne for den danske bistand og militære indsats i Afghanistan.]

Med hensyn til Afghanistan fremlagde forsvarsministeren, udenrigsministeren og jeg som bekendt lige før nytår en plan for den danske indsats i Helmand. Planen redegør for, hvordan Danmark gennem en sammenhængende og fuldt

integreret civil og militær indsats medvirker til at skabe grundlag for øget sikkerhed som forudsætning for en stabil og bæredygtig udvikling i Helmand.

Planen omhandler danske prioritetsområder, overordnede mål og benchmarks for indsatsen. Planen fik bred opbakning fra partierne bag Afghanistan-beslutningen på mødet i Udenrigspolitisk Nævn den 19. december 2007.

Men det er vigtigt at understrege, at Helmand-planen kun er en delmængde af den samlede danske indsats i Afghanistan. Udenrigsministeriet og Forsvarsministeriet er i færd med den fælles opgave at lave en samlet strategi for Danmarks engagement i Afghanistan for perioden 2008-2012. Den skal analysere situationen og sætte mål for den samlede militære og bistandsmæssige indsats. I forhold til sidstnævnte vil vi videreføre fokus på uddannelse, statsopbygning, menneskerettigheder og forbedring af levevilkår. Der vil være konsultationer og høringer undervejs, her og i Afghanistan, og Folketinget vil blive involveret.

Vi vil også arrangere en konference for alle med interesse i Afghanistan. Det er vigtigt for opbakningen til indsatsen i Afghanistan, at vi åbent og ærligt får baggrunden for og målene med den danske indsats diskuteret bredt og grundigt.

- Irak

[Med regeringsgrundlagets yderligere 100 mio. kr. i støtte til genopbygning og forlængelse af indsatsperioden til og med 2010, der den samlede tilsagnsramme for genopbygningsindsatsen til Irak på 695 mio. kr. i perioden 2003-2010.]

I forhold til Irak vil regeringen styrke genopbygningsindsatsen ved at afsætte yderligere 100 mio. kr. og forlænge indsatsen til 2010. I februar 2008 mødes vi

med irakerne for at samle op på erfaringerne fra Basra og kigge på fremtidige indsatsområder. Formålet er at understøtte irakernes egne udviklingsplaner.

Der er gennemført et skift i fokus for den danske indsats fra projekter i Basra-provinsen til kapacitetsopbygning af centrale ministerier i Bagdad. Kontoret i Bagdad, der yder kapacitetsopbygning i Landbrugs-, Planlægnings- og Menneskerettighedsministerierne vil blive yderligere styrket i 2008.

- Samtænkning af civile og militære indsatser

[Af regeringsgrundlaget fremgår det, at regeringen ønsker at fastholde Danmarks høje internationale engagement i fredsbevarende og fredsskabende indsatser, baseret på et bredt flertal i Folketinget. I den forbindelse har regeringen taget initiativ til at omsætte erfaringerne fra hovedsagligt Irak og Afghanistan til fremadrettede initiativer, der kan styrke samtænkningen af den militære og civile indsats.]

Regeringen vil styrke den civile-militære samtænkning på baggrund af hidtidige erfaringer. Vi har derfor bedt DIIS om at gennemføre en analyse af området. Udenrigsministeriet og Forsvarsministeriet ser pt. på en opgavebeskrivelse, der snart forventes færdig. Selve analysearbejdet vil blive udført i løbet af 2008.

Analysen skal bl.a. se på mulighederne for at styrke dansk kapacitet og vil omfatte en vurdering af erfaringer fra multilateral samtænkning, herunder NATO, FN og EU. Analysen forventes udarbejdet i samarbejde med andre danske forskningsinstitutioner. Udenrigsministeriets og Forsvarsministeriets eget løbende arbejde med erfaringsopsamling fra især Irak og Afghanistan vil blive inddraget.

- **Nærområdeindsatsen**

[I Regeringsgrundlaget lægges op til, at regeringen frem til 2010 vil øge nærområdeindsatsen med 100 mio. kr. I Prioritetsplanen for 2008-12 "En verden for alle", lægges op til at Nærområdeindsatsen opjusteres med 30 mio. kr. i 2008, således den i alt udgør 330 mio. kr. En ny strategisk ramme for nærområdeindsatsen er undervejs.]

Regeringen planlægger at forøge nærområdeindsatsen med 100 mio. kr. frem til 2010, så den i 2010 vil være på 400 mio. kr. årligt. Allerede i år har vi opjusteret indsatsen til 330 mio. kr. En sådan forøgelse af rammen styrker vores mulighed for at forbedre indsatserne i de store flygtningekriser.

Fokus vil stadig være på Afrika. Og her er Sudan særligt vigtigt. Vi fastholder og udbygger ligeledes vores støtte til det internationale samarbejde om flygtningekrisen i og omkring Irak, både gennem FN og med andre internationale og danske partnere.

- **Demokrati og retssamfund**

[Af Regeringsgrundlaget fremgår, at regeringen vil udarbejde en strategi for fremme af demokrati og retssamfund. Strategien skal beskrive danske prioriteter og give vejledning om, hvordan Danmark vil fremme demokrati og retssamfund i udviklingslandene. Strategien komplementerer den nye strategi for god regeringsførelse i den offentlige sektor, og forventes færdig i efteråret 2008 med bred offentlig involvering af den danske ressourcebase.]

Demokrati og retssamfund har været et højt prioriteret emne gennem mange år, men der har ikke været en egentlig strategi på området. Derfor har regeringen igangsat arbejdet med en ny strategi for fremme af demokrati og retssamfund. Formålet vil være at identificere prioriterede indsatsområder. Danmark kan og skal ikke støtte alt. En sådan tilgang vil styrke effektivitet og gennemslagskraft af den danske indsats.

Samfund baseret på demokrati- og retsstatsprincipper er afgørende for at sikre stabilitet og gunstige vilkår for en bæredygtig udvikling for alle borgere, også de fattigste. At rodfæste demokrati og retssamfund for alle vil være strategiens hovedfokus.

-- -- --

Så vidt de fleste af initiativerne på udviklingspolitikens område i regeringsgrundlaget. Initiativer, der vidner om den vægt, regeringen tillægger udviklingspolitikken.

Initiativerne udgør kun en del af det samlede danske engagement i udviklingslandene. Det langsigtede og gensidigt forpligtende samarbejde med udviklingslandene om fattigdomsbekæmpelse med fokus på sociale sektorer som sundhed og uddannelse, på vand og sanitet, erhvervsudvikling og landbrug, på god regeringsførelse og bekæmpelse af hiv/aids fortsætter for fuld damp.

Kvaliteten af dansk bistand har i flere sammenhænge fået topkarakterer. Men vi skal blive endnu bedre. Og det er også en del af regeringsgrundlaget.

Danmark er i forvejen en af de få bilaterale donorer, der systematisk offentliggør resultater af bistanden. Det arbejde vil vi fremover opprioritere yderligere. Resultaterne skal være mere synlige og bredt tilgængelige for offentligheden.

-- -- --

Regeringsgrundlaget giver et fornyet og styrket mandat til udviklingspolitikken. Et mandat, som jeg ser frem til at forvalte i tæt samarbejde med jer.

Lad mig slutte af med at gentage, hvad jeg sagde indledningsvist. Vi skal fortsat blive ved med at drøfte niveauet for dansk udviklingsbistand – hvor meget – men jeg håber også, at vi i de kommende år kan bruge endnu mere tid på at drøfte bistanden og hvordan vi sikrer størst udbytte af den.

Tak.